

tekst:
**Pieter Kan &
Joop Mourik**

Aardbeivlinder, van paring tot pop

In het artikel op bladzijde 7 hebt u kunnen lezen hoe het leefgebied van de Aardbeivlinder er in de duinen van Zuid-Kennemerland uitziet.

De waarnemingen van de KNNV Dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland leverden echter ook veel informatie op over het gedrag van dit vlindertje. Daarom dus een vervolgartikel.

In de duinen van Zuid-Kennemerland heeft de Aardbeivlinder een voorkeur voor zeer bloemrijke kruiden-mosvegetaties op zonnige hellingen of valleien met verspreid laag struweel en Dauwbraam. In deze leefgebieden bezetten de mannetjes duidelijke territoria. Zij zijn over het algemeen meer honkvast en daardoor gemakkelijker waar te nemen dan de flitsend voorbijvliegende vrouwtjes.

Mannetje van de Aardbeivlinder op zijn uitkijkpost. Hier vandaan verdedigt hij zijn territorium.

foto: Pieter Kan

Territoriumgedrag

Bij windstil en zonnig weer werd begin mei 1995 aan de rand van een vallei in de zeeduinen op elke 20 tot 30 meter één mannetje met soms één vrouwtje aangetroffen. Op dagen met meer wind, in combinatie met een lagere temperatuur was de dichtheid in warmere duinpannetjes veel hoger en werden wel twee tot vijf mannetjes aangetroffen op slechts 200 m². De mannetjes vertoonden daar duidelijk territoriaal gedrag en waren voortdurend bezig elkaar te verjagen. Territoriale mannetjes postten op bloemstengels en aren van bloeiende grassen die boven de lage kruidenvegetatie uitsteken, zoals op de foto te zien is. Bij koud weer of wind zochten ze de beschutting op van lagere planten, vaak de bladeren van Dauwbraam.

Baltsen en paren

Ook het baltsgedrag tussen mannetjes en vrouwtjes is enkele keren waargenomen. Wanneer een postend mannetje een vrouwtje voorbij ziet vliegen, volgt hij haar zeer snel. Onderweg worden concurrenten weggejaagd. Het mannetje vliegt vervolgens om het vrouwtje heen totdat zij in de vegetatie neerstrijkt. Op de grond loopt het vrouwtje tussen de vegetatie voor het mannetje uit, die haar zo goed mogelijk probeert te volgen. Dit kan wel minuten duren en er kunnen wel enkele decimeters worden afgelegd voordat het tot een paring komt. De paring die werd waargenomen, duurde ruim tien minuten. In sommige gevallen werd waargenomen dat het vrouwtje na de achtervolging met ingeklapte vleugels diep in de vegetatie wegkroop, waar zij met de kop naar beneden onbeweeglijk bleef zitten. In die gevallen van afwijzing vloog het mannetje na een aantal minuten weer weg.

Eileg

In de duinen van Zuid-Kennemerland lijkt de Dauwbraam de belangrijkste plant voor de Aardbeivlinder om eitjes op af te zetten. Bij de drie waargenomen oviposities inspecteerde het Aardbeivlinder-vrouwtje het Dauwbraamblad eerst

zorgvuldig door er overheen te lopen en het te betasten. Pas na goedkeuring werd het achterlichaam over de rand van het blad heen gebogen en op de onderkant één ei tegen een bladnerf afgezet. Daarna vloog zij pijlsnel weg. Vanaf het aanvliegen tot het vertrek duurde slechts één tot twee minuten.

Van rupsje tot rups

Eén van de eitjes die we een vrouwtje hebben zien leggen, is uitgekweekt in een doorzichtig kokertje van een fotorolletje. Voldoende vers blad en enkele druppels water waren steeds beschikbaar. Na 10 dagen kwam het eitje uit. Het zeer kleine rupsje (circa 3 mm) verstopte zich onder een zelf gemaakt spin-

foto: Joop Mourik

seltje aan de bovenkant van het jonge blad. Later, toen de rups wat gegroeid was, werd een groter spinsel gemaakt en het blad met spinseldraden samengevouwen.

Het rupsje leefde ruim 30 dagen van het blaadje waarop het uit het ei gekropen was. 's Nachts at het bladgroen van de

foto: Pieter Kan

bovenkant en overdag leefde het verborgen onder het spinseltje. De eerste 30 dagen was het rupsje zeer immobiel: het leefde ongeveer op één vierkante centimeter. Pas vanaf 28 juni begon het rupsje van meerdere blaadjes te eten, waar het een typisch vraatpatroon op achterliet. Na 43 dagen werd de rups trager en ging minder eten; hij is begin juli buiten op Dauwbraam gezet om zich op de verpopping voor te bereiden.

Ei van de Aardbeivlinder. De rups is er al uitgekropen.

De volgroeide rups op Dauwbraam.

Summary

Brief information is given about the mating behaviour of the Grizzled Skipper (*Pyrgus malvae*), followed by egg-laying and the development of a caterpillar on dewberry (*Rubus caesius*).